मैत्रावरुणर्वसिष्ठः।वरुणः। त्रिष्टुप्।

रदत्पथो वरुणः सूर्याय प्राणांसि समुद्रिया नदीनाम्।
सर्गो न सृष्टो अर्वतीर्ऋतायञ्चकार महीरवनीरहभ्यः॥ ७.०८७.०१

वरुणः- ऋताधिदेवता। सूर्याय- सवित्रे। पथः- मार्गान्। रदत्- अलिखत्। नदीनां अर्णांसि- उदकानि। समुद्रिया- अन्तरिक्षजानि प्रेरयति। सर्गः- अश्वः। अर्वाः- वडवाः प्रति। सृष्टः- विसृष्टः। न- इव। ऋतायन्- प्रकृतिनियतिमिच्छन्। महीः- महतीः। अवनीः- रात्रीः। अहभ्यः- अहोभ्यः। चकार- भिन्ना अकरोत्॥१॥

आत्मा ते वातो रज आ नवीनोत्पशुर्न भूर्णिर्यवसे ससवान्।
अन्तर्मही बृहती रोदसीमे विश्वा ते धाम वरुण प्रियाणि॥ ७.०८७.०२

ते- तव। आत्मा- स्वरूपभूतः। वातः- प्राणो भवति। रजः- उदकम्। आ नवीनोत्- प्रेरयति। यवसे- घासाय। पशुः। न- इव। भूर्णिः- भरणशीलो वातः। ससवान्- सम्भक्ता सन्नेति। वरुण- ऋताधिदैवत। इमे- एतयोः। बृहती- महत्योः। रोदसी- द्यावापृथिव्योः। अन्तः- मध्ये। ते- तव। प्रियाणि। विश्वा- सर्वाणि। धाम- स्थानानि सन्ति॥२॥

परि स्पशो वरुणस्य स्मदिष्टा उभे पश्यन्ति रोदसी सुमेके।
ऋतावानः कवयो यज्ञधीराः प्रचेतसो य इषयन्त मन्म॥ ७.०८७.०३

ऋतवानः- प्रकृतिनियतिभूतसत्ययुक्ताः। कवयः- क्रान्तदर्शिनः। यज्ञधीराः- यज्ञधारकाः। प्रचेतसः- प्रकर्षचेतनवन्तः। ये। मन्म- मननम्। इषयन्त- वरुणं प्रापयन्ति ते। वरुणस्य- ऋताधिदैवतस्य। स्मदिष्टाः- प्रशस्तगतयः। स्पशः- चाराः पापपुण्यसाक्षिणः। सुमेके- सुरूपिण्यौ। उभे। रोदसी- द्यावापृथिव्यौ। परि पश्यन्ति॥३॥

Dr. Rangani
WEBOLIM

उवाच मे वरुणो मेधिराय त्रिः सप्त नामाघ्न्या बिभर्ति।

विद्वान्पदस्य गुह्या न वोचद्युगाय विप्र उपराय शिक्षन्॥ ७.०८७.०४

मेधिराय- मेधाविने। मे- मह्यम्। वरुणः। उवाच- अब्रवीत्। अघ्न्या- धेनुरदितिः पृथिवी। त्रिः सप्त नाम। बिभर्ति- धारयति। विप्रः- मेधावी वरुणः। उपराय- समीपे रममाणाय। युगाय- युक्ताय मह्यम्। शिक्षम्- उपदिशन्। विद्वान्- जानन्। पदस्य- उत्कृष्टस्य। गुह्या- रहस्यानि। न- च। वोचत्- ब्रवीति ॥४॥

तिस्रो द्यावो निहिता अन्तरस्मिन्तिस्रो भूमीरुपराः षड्विधानाः।

गृत्सो राजा वरुणश्चक्र एतं दिवि प्रेङ्खं हिरण्ययं शुभे कम्॥ ७.०८७.०५

अस्मिन्- एतस्मिन् वरुणे। अन्तः। तिस्रः- त्रिविधाः। द्यावः- द्युलोकाः। निहिताः। तिस्रः- त्रिविधाः। भूमीः- पृथिव्यः। षड्विधानाः- षड्ऋतवः। उपराः- वरुणे उप्ताः। गृत्सः- विद्वान्। राजा- स्वामी। वरुणः। हिरण्ययम्- दीप्तम्। एतम्- इमं सूर्यम्। दिवि- नभसि। शुभे- शोभनाय। प्रेंखम्- दोलावद्दिग्द्वयसंस्पर्शिनमिति सायणः। कम्- अकरोत् ॥५॥

अव सिन्धुं वरुणो द्यौरिव स्थाद्द्रप्सो न श्वेतो मृगस्तुविष्मान्।

गम्भीरशंसो रजसो विमानः सुपारक्षत्रः सतो अस्य राजा॥ ७.०८७.०६

द्यौः- सूर्यः। इव। वरुणः। सिन्धुम्- समुद्रम्। अव स्थात्- अवस्थापयति। द्रप्सः- द्रवणशीलः। श्वेतः- शुक्रः। मृगः- गौरः। न- इव भवति। तुविष्मान्- बलवान्। गम्भीरशंसः- गम्भीरमन्त्रयुक्तः। रजसः- लोकस्य। विमानः- निर्माता। सुपारक्षत्रः- तारकक्षत्रियधर्मवान्। अस्य- एतस्य। सतः- जगतः। राजा- स्वामी भवति ॥६॥

यो मृळयाति चक्रुषे चिदागो वयं स्याम वरुणे अनागाः।

अनु व्रतान्यदितेर्ऋधन्तो यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः॥ ७.०८७.०७

Dr. Rangaji

WEBOLIM

यः। आगः चक्रुषे- पापकृते। चित्- अपि। मृळयाति- दयां कुरुते। तस्मिन्। वरुणे। वयम्। अनागाः- अपापाः। स्याम- भवेम। अदितेः- अखण्डप्रकृतेः। व्रतानि- नियतीः। अनु धन्तः- समर्धयन्तः। यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥७॥

Dr. Ranganji

WEBOLIM